

Vlaamse overheid
Havenlaan 88 bus 100
1000 Brussel

VERSLAG

VERGADERING AUDITCOMITE VAN DE LOKALE BESTUREN – 7 juni 2023

Lakenhalle – Scholenstraat 4, 3290 Diest, 12.00 – 18.00 uur

Namen deel:

Myriam Parys (MP)

Jan Leroy (JL)

Pierre Berger (PB)

Giselle Vercauteren (GV)

Gert Eeraerts (GE)

Tom Vandeput (TV)

Kathleen Desmedt (KD)

Gunter Schryvers – Audit Vlaanderen (AV)

Wim De Naeyer – Audit Vlaanderen (AV)

Mark Vandersmissen – Audit Vlaanderen (AV)

Genodigden voor de gedachtewisseling en presentatie:

Jan Spooren – Gouverneur Vlaams-Brabant (JS)

Jeroen Windey – administrateur-generaal Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) (JW)

Voorzitter: Jean-Pierre Garitte, voorzitter auditcomité van de lokale besturen (JPG)

Secretaris: Joris Scheers, Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) (verslag)

0. Introductie

Na een welkomstwoordje door de burgemeester, de voorzitter van het auditcomité en de administrateur-generaal van AV wordt via een speeddatingformule kennis gemaakt met de auditoren en medewerkers van AV.

1. Toelichting door JL over het lopende proces van gemeentefusies vanuit het perspectief van de VVSG.

Na de presentatie vindt een interessante gedachtewisseling plaats over de beleidscontext, de knelpunten en mogelijke verbeterpunten die vanuit de auditervaringen van de lokale besturen naar voor worden geschoven.

JPG vraagt of JL kan aangeven wat er – naast de verbeterpunten vanuit de lokale besturen -

kan verbeteren vanuit de lokale besturen zelf ten aanzien van de audits. JL geeft aan dat de uitgevoerde audits sowieso een erg belangrijke hefboom vormen voor lokale besturen om zaken in gang te zetten en te werken aan organisatiebeheersing en ontwikkeling.

JPG vraagt of het nuttig zou zijn om voorafgaand aan de fusies een *Due Diligence* rapport inzake risicomaturiteit op te maken. JL geeft aan dat ABB vanuit de begeleiding van de fusietrajecten steeds een rapport opmaakt. JW sluit hierbij aan en geeft duiding bij de informatie die ABB aanreikt bij fusies, bv. uit de BBC databank en ook een financiële analyse. Er is een fusieteam dat de trajecten individueel begeleidt, steeds op basis van voorzichtigheid en transparantie. Deze begeleiding annex de rapportering is vrij uitgebreid, maar is geen echte *Due Diligence*.

2. Toelichting door JS over de bevindingen van de groep van gouverneurs over de audit activiteiten bij lokale besturen.

Er vindt een gedachtewisseling plaats die zich vooral toespitst op de forensische audits en de manier waarop deze procesmatig worden opgevolgd.

JS legt uit waar het binnen het verscherpt toezicht precies om gaat en welke definiëring gehanteerd wordt, die verschilt van wat vroeger het 'bijzonder toezicht' genoemd werd. Hij beklemtoont het belang van duidelijke informatie en positieve feedback in de relatie tussen de verschillende bestuursniveaus. Het gaat steeds om maatwerk, in nauwe samenwerking met ABB.

Er wordt hierbij in de gesprekken steeds vertrokken van de verbeterfocus.

Het probleem van verlies aan sereniteit wordt besproken, waarbij vragen naar contextualisering en nuancering aan de orde zijn.

Er ontstaat een debat over de status van het auditrapport, het al dan niet verder detailleren van de bevindingen en de betrokkenheid van AV bij de follow up en het vervolgtraject. De vergadering is het er over eens dat de rollen best helder worden gehouden en dat het auditrapport op zich staat, waarna ABB en de gouverneur de aangewezen partijen zijn om het vervolgtraject op te pakken.

De rol van de gouverneurs in deze, net als van ABB, is het stimuleren van een kwalitatief organisatiebeheer.

3. Toelichting door JW over de historiek, beleidsevoluties, aanpak en werking van ABB.

Het belang van het versterken van de lokale bestuurskracht staat hierbij centraal, waarbij de traditionele toezichthoudende rol werd afgebouwd en vertrokken wordt van vertrouwen in de lokale besturen.

De gedachtewisseling centreert zich rond de vraag hoe de opvolging van forensische aanbevelingen verbeterd kan worden. Bij een schending van het recht is dit duidelijk, maar de publieke opinie is sowieso gevoeliger hiervoor. Het belang van het 'zelfreinigend vermogen' van de gemeenteraad, die hiervoor de instrumenten ter beschikking heeft, wordt benadrukt. Om dit maximaal te laten spelen is transparantie t.a.v. raadsleden cruciaal. Opletten voor de 'keizer-koster' benadering.

Er wordt stil gestaan bij het 'misbruik' van forensische rapporten. De vergadering is het er over eens dat dit terug in rustiger vaarwater moet gebracht worden.

JW geeft aan dat men moet opletten voor een verdere juridisering en houdt een pleidooi om niet terug de weg op te gaan van louter toezichthouder. Heldere interne werkafspraken en duidelijke bestuurshandelingen helpen hierbij.

GE beaamt dat het geven van vertrouwen in Vlaanderen moeilijk ligt, maar bevestigt dat deze

regering van daaruit blijft werken.

KD benadrukt dat organisatiebeheersing centraal moet blijven staan en vraagt hoe gemeenten specifiek met de in de auditrapporten gehanteerde kleurencodes omgaan. Misschien hebben ze behoefte aan meer advies over welke zaken het eerst aan te pakken? JW geeft de moeilijke vertaalslag aan van auditrapporten naar acties. JS geeft de ervaring mee van het aanstellen van externe consultants om operationeel aan de slag te gaan met aanpassingen qua organisatiebeheersing. JPG vraagt in welke mate peer-review een rol kan spelen. Het voorbeeld van het Excello-netwerk van de algemeen directeurs wordt in deze context aangehaald.

De vergadering is het er over eens dat een minimale maturiteit vereist is, die nu nog al te vaak ontbreekt bij een aantal lokale besturen. Van daaruit kan de stap naar meer risicobeheersing worden gezet. Sterke managementteams zijn hierbij ook cruciaal.

MP geeft aan dat het versterken van de tweede lijn in risicomanagement de realisatiegraad hoger kan maken. Een netwerking van ankerpunten is hierbij goed om competenties te versterken.

JL vraagt aandacht voor de specifieke kenmerken van het lokaal universum.

PB vraagt of een prioritering van de aanbevelingen zou kunnen. MP geeft aan dat vanuit een normale bestuurskracht het lokaal bestuur dat zelf zou moeten kunnen.

Er ontstaat een debat over de vraag of de audit ook suggesties voor oplossingen moet formuleren. PB en JL geven aan dat dat wel zou mogen, meer dan vandaag het geval is. MP geeft aan dat ook hier vanuit een normale bestuurskracht en binnen de specifieke context dit door het lokaal bestuur zelf moet kunnen opgepakt worden. Peer review, webinars e.d; verdienen hier de aanbeveling.

GV en JPG vragen zich af of de forensische auditoren die nuance kunnen aanbrengen. Auditoren mogen niet de rol van rechter opnemen.

JS geeft aan dat de wereld ondertussen erg veranderd is (cfr. digitale context) en dat ook het begrip van persoonlijk belang verbreed is geworden.

JPG geeft aan dat de zaken die toch aangekaart worden niet min zijn en Audit Vlaanderen in deze enkel een rol heeft als 'vaststeller', en niet een rol als rechter.

AV duidt met cijfers, m.n. minder dan 10 % van de meldingen kregen in 2022 verder forensisch gevolg. De afweging van intentionaliteit is daarenboven een van de belangrijkste redenen om forensisch verder te gaan. Het begrip belangenvermenging is idd. heel ruim, maar wordt telkens goed afgewogen.

JL stelt dat in het decreet lokaal bestuur de regels echt te streng zijn opgesteld. Een raadslid kan onder geen beding een overeenkomst sluiten met zijn gemeentebestuur, zelfs niet als hij gevat zou worden te midden een hele groep met dezelfde afspraken. Uitzonderingen moeten hier mogelijk zijn. Hij vraagt wat de houding is ten aanzien van het tuchtonderzoek t.a.v. mandatarissen. GE geeft aan dat de lijn duidelijk is: er wordt nooit in de plaats getreden van de rechter. Pas als deze laatste een uitspraak heeft gedaan, kan ook door de minister ingegrepen worden.

JW geeft hierbij het onderscheid tussen tuchtrecht en strafrecht aan.

PB geeft aan dat via informele weg ook veel kan opgelost worden. Dat wordt beaamd.

Bij de vraag van JPG of de betrokken mandatarissen ook aangesproken worden door hun partijbestuur, wordt er van uit gegaan dat dit - allicht verschillend per partij – het geval zal zijn. AV benadrukt het belang van sereniteit. Het vertrouwen is weg als confidentiële rapporten gepubliceerd worden.

MP vraagt of er op korte termijn wijzigingen voorzien worden in de procedure. GE geeft aan dat de lijn van de minister ongewijzigd blijft, m.n. dat de gemeenteraad de plaats van discussie blijft, maar dat remediëring tav de gestelde problemen (bv. via inzagerecht, cfr. Europees parlement) wordt onderzocht.

JS suggereert om eerst de gemeenteraad in te lichten met de adequate uitleg en context om pas dan het auditrapport aan de leden te bezorgen.

AV licht de procedure nog even kort toe en geeft aan dat er steeds een openingsmeeting plaats vindt bij de opstart van een forensische audit.

De voorzitter dankt de genodigden, de leden en de personeelsleden van AV voor hun bijdrage aan deze vruchtbare en interessante namiddag, en ook de gaststad Diest. Na een kleine pauze wordt de namiddag afgerond met een plaatsbezoek aan de Citadel van Diest.